

plesnog i glazbenog folklora. Dobar primjer je poglavlje o stilskim karakteristikama, gdje najprije daje pregled osnovnih stilskih karakteristika plesanja u Makedoniji, a zatim detaljno obrađuje sve važnije stilske elemente iz objavljene građe uz prikaz tehnike izvođenja. Među ostalim Dimoski upozorava i na jednu pojavu karakterističnu ne samo za plesove iz repertoara »Taneca« nego uopće u plesnoj tradiciji Makedonije. To je fenomen nesinkroniziranog odnosa plesne i muzičke fraze. Fenomen se sastoji u tome da plesna i muzička fraza počinju istovremeno, da bi se nakon određenog broja taktova razjedinile i nakon nekoliko ponavljanja opet poklopile. Taj se proces ponavlja bezbroj puta. Do takvih razjedinjavanja dolazi zato što je jedna od fraza (plesna ili muzička) kraća (duža) od druge. U analiziranom materijalu takvih primjera ima više i autor ih dijeli u nekoliko grupa.

U drugom dijelu knjige **Melogrami i koreogrami**) prezentirana je sama građa. Materijal je sređen po složenosti koreografske sadržine i metroritamske strukture. Najprije dolaze plesovi s najjednostavnijom koreografskom sadržinom i s najmanje metarskih jedinica u jednom taktu. Svaki pojedini ples sadrži podatke za lokalitet, sastav plesača, držanje plesača, metar, ritam koraka, osnovne karakteristike plesa, početnu poziciju. Za melodijske zapise autor se najčešće koristio autentičnim materijalom iz arhiva Instituta za folklor u Skopju (šteta je da uz melodijski zapis nije dan i podatak o instrumentu koji ga izvodi). Zapisi plesova rađeni su Laban-Knustovom kinetografijom, a svaki pojedini ples opisan je detaljno i riječima.

Na kraju knjige nalazimo i mnogobrojne registre, koji znatno olakšavaju pristup građi.

Namijenjena ne samo znanstvenim radnicima nego i široj publici, ova će knjiga u potpunosti zadovoljiti i jedne i druge, a sažetak na francuskom jeziku omogućit će pristup i stranim čitateljima.

U toku pisanja ovog prikaza, u punoj stvaralačkoj zrelosti, Mihailo Dimoski podlegao je iznenadnoj i teškoj bolesti. Time je makedonska i jugoslavenska etnokoreologija izgubila istaknutog stručnjaka.

Stjepan Sremac

Jerko Bezić — Walter W. Kolar, A Survey of Folk Musical Instruments — Membranophones, Published by Duquesne University Tamburitzans, Institute of Folk Arts, Pittsburgh, Pennsylvania 1978, 17 str.

Uz nekoliko rijetkih djela o folklornoj glazbi ili folklornim glazbalima Jugoslavije, publiciranih na jednom od svjetskih jezika, pojavilo se izdanje na engleskom jeziku koje je posvećeno membranofonim folklornim glazbalima Jugoslavije. Ovo djelo **Pregled folklornih glazbala Jugoslavije — membranofona glazbala**, koje ćemo prikazati, drugo je po redu objavljeno djelo istih autora. Prvo djelo je objavljeno 1975. godine pod istim početnim dijelom naslova **Pregled...** ali određuje drugu skupinu glazbala, idiofona glazbala. Već iz ta dva navedena naslova vidljivo je nastojanje autora da se podaci o folklornim glazbalima Jugoslavije iznesu sistematično. Oba djela su pisana s namjerom da budu pomagala studentima. Zbog navedene namjere, a djelomično zbog malobrojnosti glazbala tih skupina, ta djela nemaju velik broj stranica (prvo djelo o idiofonim glazbalima ima opseg od 23, a drugo od 17 stranica). U oba je sveska dosljedno provedena međunarodno poznata klasifikacija folklornih glazbala prema Sachs i Hornbostelu. Svako poglavlje za pojedini instrument označeno je klasifikacijskim brojem HS sustava za tu vrstu glazbala, što znatno olakšava studentima snalaženje unutar samog sustava. Premda je taj sustav prihvaćen zbog svoje praktične vrijednosti, autori upozoravaju na neke otvorene probleme pri klasificiranju pojedinih naših glazbala prema tom sustavu. Na primjer, to su slučajevi

kad je poliogranički instrument istovremeno i membranofono i idiofono glazbalo («zili-def»), ili se jedno glazbalo može istovremeno klasificirati kao kordofono ili kao frikciono idiofoni instrument («guslice od kukuruzovine»).

U pregledu membranofonih glazbala, od četiri vrste membranofonih glazbala koje klasifikacijski sustav predviđa, u radu su obrađene 3 vrste: udarni bubnjevi s klasifikacijskom oznakom HS 21, strugajući bubnjevi s oznakom HS 23 i pjevani membranofoni (tj. mirlitoni) s oznakom HS 24. Autori nisu naveli zašto nisu unijeli trzane bubnjeve. Može se pretpostaviti da je do toga došlo zato jer nisu raspolagali podacima o tim glazbalima u Jugoslaviji. Od udarnih bubnjeva prikazani su talambasi (HS 211.12); bubanj s dvije opne, tj. veliki bubanj (tapan) i njegova varijanta, mali bubnjić doboš (HS 211.212); darbuka (HS 211.26) i tri varijante okvirnog bubnja s jedinom opnom (def, daire i दौर — sve s oznakom HS 211.311). Prikazan je i okvirni bubanj s dvije opne, bubanj na đerdinu (HS 211.322). Od vrste strugaćih bubnjeva sa štapićem (HS 23) navedeni su strugaći bubnjevi s umetnutim štapom (HS 231.1) i strugaći bubnjevi s privezanim štapićem (HS 231.2), poznatiji pod nazivom lončani bas (dudalo, brunda, mrgudalo), kao i orahova ljuška s opnom (žabica — HS 232. 2). Vrsta mirlitona obuhvaća češalj s prislonjenom opnom od papira (HS 241) i šuplju trsku s opnom (nunalca — HS 242).

Podaci o glazbalima su sistematizirani u šest odlomaka. Prvi odlomak pregledno i dosljedno navodi varijante lokalnih naziva svakoga glazbala kako su zastupljene u pojedinim republikama. Tek u nedostatku takvoga lokalnog naziva upotrebljava se stručni opisni naziv. Drugi odlomak obuhvaća podatke o obliku i konstrukciji glazbala, a katkada i o materijalu od kojega je glazbalo izrađeno. Podaci o tehnici proizvodnje zvuka sistematizirani su u trećem odlomku. Mogućnosti glazbene

izvedbe, tonski niz, timbar i opseg glazbala i repertoar svirke za određeno glazbalo sadržaj su četvrtog odlomka. Društvena uloga svakoga pojedinog glazbala razmatra se u petom poglavlju, dok je šesto predviđeno za povijesne ili geografske podatke, relevantne za razvoj instrumenta.

S takvim sistematiziranjem podataka pregled slijedi (premda u manjem opsegu) koncepciju priručnika o folklornim glazbalima Evrope (dva sveska za Jugoslaviju su u pripremi). Uz uvod, koji objašnjava koncepciju autora, knjižica je opskrbljena legendom brojčanih i slovčanih kratica ili oznaka, zatim uputama za pravilno čitanje izvornih naziva glazbala, zemljopisnom kartom Jugoslavije i bibliografijom objavljenih radova o pojedinim glazbalima. U bibliografiji su svi naslovi prevedeni na engleski jezik što predstavlja kvalitetu i olakšava stranim studentima razumijevanje naslova, ali stvara i zabunu jer bi se bez originalnih naslova moglo shvatiti da su svi radovi tiskani na engleskom jeziku. Još se u bibliografiji potkrala greška kad je Stjepan Stepanov naveden kao autor publikacije **Tradicijska narodna glazbala Jugoslavije** umjesto grupe autora koja je pripremila tu publikaciju. Pregled je opremljen i crtežima pojedinih glazbala.

Krešimir Galin

Jerko Bezić, Dostignuća i problemi etnomuzikološke djelatnosti u SR Hrvatskoj od 1945. do 1976. godine, »Zvuk«, br. 2, Sarajevo 1977, str. 62—74

Članak djelomice udovoljava više od tri desetljeća neispunjenoj potrebi objavljivanja pregleda etnomuzikološke djelatnosti u Hrvatskoj i prikazuje prilike i teškoće u kojima se nalazi etnomuzikološko istraživanje u nas.

Već u općem pregledu, u kojemu je istaknut rad etnomuzikologa i prikupljača folklorne glazbe, usta-